

Kommuneanalysen 2013

- kontrollspørsmål -

Sjumilssteget – overordnet artikkel:

Art. 3.

Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Medbestemmelse

STEG 1 - Medbestemmelse

Artikkel 12

1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.
2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.

Spørsmål til kommunene

1. Hvilke organer og systemer har kommunen etablert der barn kan utøve medbestemmelse – Hvem foreslår saker og hvilke saker behandles der?
2. Hvordan sikrer kommunen opplæring knyttet til Ungdomsråd eller andre organer som barn deltar i?
3. Hvordan sikrer kommunen at barnas interesser ivaretas etter plan- og bygningslovens samfunnsdel og arealdel, eller rundt konkrete planer som angår barn?
4. På hvilken måte sikrer kommunen at barn blir hørt når kommunen tar avgjørelser som angår dem personlig?
5. Hvordan kan kommunen sikre at barnas rett til medbestemmelse blir reell?

God omsorg

STEG 2 - God omsorg

Artikkel 18

1. Partene skal bestrebe seg på å sikre anerkjennelse av prinsippet om at begge foreldre har et felles ansvar for barnets oppdragelse og utvikling. Foreldre, eventuelt verger, har hovedansvaret for barnets oppdragelse og utvikling. Barnets beste skal for dem komme i første rekke.
2. For å garantere og fremme de rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon, skal partene yte egnet bistand til foreldre og verger når de utfører sine plikter som barneoppdragere, og de skal sørge for utvikling av institusjoner, ordninger og tjenester innen barneomsorg.
3. Partene skal treffe alle egnede tiltak for å sikre at barn av yrkesaktive foreldre får rett til å nyte godt av omsorgstjenester og -ordninger for barn når de oppfyller vilkårene for dette.

Artikkel 26

1. Partene skal anerkjenne ethvert barns rett til sosiale trygdeytelser, inkludert sosial forsikring, og skal treffe de nødvendige lovgivning.
2. Slike ytelser bør, når det er hensiktsmessig, gis under hensyn til ressursene og forholdene til barnet og de personer som har ansvaret for barnets underhold, samt til andre forhold som har betydning for søknad om ytelser inngitt av eller på vegne av barnet.

Artikkel 27

1. Partene anerkjenner ethvert barns rett til en levestandard som er tilstrekkelig for barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sosiale utvikling.
2. Foreldre eller andre som er ansvarlige for barnet, har det grunnleggende ansvaret for å sikre, innen sine evner og økonomiske muligheter, de levevilkår som er nødvendige for barnets utvikling.
3. I samsvar med nasjonale forhold og innenfor rammen av sine midler, skal partene treffe egnede tiltak for å hjelpe foreldre og andre som har ansvaret for barnet til å virkeliggjøre denne rettighet, og de skal ved behov sørge for materiell hjelp og støttetiltak, særlig med hensyn til mat, klær og bolig.
4. Partene skal treffe alle egnede tiltak for å sikre inndrivning av underholdsbidrag for barnet fra foreldrene eller andre personer som har økonomisk ansvar for barnet, enten de bor i vedkommende stat eller i utlandet. Særlig når personen som har økonomisk ansvar for barnet bor i en annen stat enn barnet, skal partene fremme tilslutning til internasjonale avtaler eller inngåelse av slike avtaler så vel som utarbeidelse av andre egnede ordninger.

Spørsmål til kommunene

1. Hvilke tiltak har kommunen etablert for å styrke foreldrenes mulighet til å få informasjon om og tilgang til råd eller nødvendige tjenester som kan styrke dem i foreldrerollen?
2. Hvilken oversikt har kommunen over behovet hos foreldrene og hvilken vurdering foreligger av om tiltakene i den sammenheng er "egnet bistand"?
3. Hvordan sikrer kommunen at de kommunale tjenestene evner å samarbeide og samhandle om å gi hjelp til barn og foreldre etter prinsippet om tidlig intervensjon?
4. Hvilke tverretatlige kompetansetiltak har kommunen etablert for å sikre at ulike tjenester (herunder også skole og barnehage) kan avdekke problemer, samt undersøke, igangsette og evaluere tiltak som igangsettes?
5. I hvilken grad samarbeider kommunen med frivillige organisasjoner, Inn På Tunet mv., for å sikre gode oppvekstkår for barna?
6. Hvordan sikrer kommunen, herunder NAV, at barnas særlige behov for bistand eller tiltak rettet mot barna selv, blir særlig vurdert når foreldrene søker bistand?
7. Hvordan sikrer kommunen at tjenestene har faste rutiner og samarbeid som kan bidra til å avdekke og samordne barns særlige behov for tiltak som kan bedre deres levestandard og mulighet for å delta i samfunnet på linje med andre barn?
8. Har kommunen planer eller konkrete tiltak som kan ivareta barn og unges boligbehov i forhold til et trygt nærmiljø?

Særskilt vern og støtte

STEG 3 - Særskilt vern og støtte

Artikkel 20

1. Et barn som midlertidig eller permanent er fratatt sitt familiemiljø, eller som i egen interesse ikke kan tillates å bli værende i et slikt miljø, skal ha rett til særlig beskyttelse og bistand fra staten.
2. I samsvar med sin nasjonale lovgivning skal partene sikre alternativ omsorg for et slikt barn.
3. Slik omsorg kan f.eks. omfatte plassering i fosterhjem, Kafala etter islamsk lov, adopsjon eller, om nødvendig, plassering i institusjon egnet for omsorg for barn. Når mulige løsninger overveies, skal det tas tilbørlig hensyn til ønskeligheten av kontinuitet i barnets oppdragelse og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn

Jf. Artikkel 25

Partene anerkjenner at et barn som er blitt plassert av kompetente myndigheter for å få omsorg, beskyttelse eller fysisk eller psykisk behandling, har rett til periodisk vurdering av den behandling barnet får og av alle andre forhold som har betydning for plasseringen av barnet.

Spørsmål til kommunene

1. Hvordan sikrer kommunen at barn, uavhengig av hvilken kommune som har foretatt plasseringen, får tilstrekkelig oppfølging i barnehage eller skole, fra helse-, sosial- eller barneverntjenester?
2. Hvordan sikrer kommunen at tilsynsførerne for barn i fosterhjem er kompetent, at tilsynet utføres i tråd med sentrale retningslinjer og at det gjøres en periodisk vurdering av barnets tiltak?
3. På hvilken måte sørger kommunen for at barna kan ha kontinuitet i oppdragelsen og kontakt med sin biologiske familie og sitt tidligere nettverk?
4. Hvordan sikrer kommunen at det er et tilstrekkelig samarbeid med tanke på å hjelpe barna i tida frem til 18 årsdagen og senere frem til fylte 23 år?

Vern mot overgrep

STEG 4 - Vern mot vold og overgrep

Artikkel 19

1. Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.
2. Slike beskyttelsestiltak bør omfatte effektive prosedyrer for utforming av sosiale programmer som yter nødvendig støtte til barnet og til dem som har omsorgen for barnet, samt andre former for forebygging, påpeking, rapportering, viderehenvisning, undersøkelse, behandling og oppfølging av tilfeller av barnemishandling som tidligere beskrevet og, om nødvendig, for rettslig oppfølging.

Jf. Artikkel 34

Partene påtar seg å beskytte barnet mot alle former for seksuell utnyttning og seksuelt misbruk. For dette formål skal partene særlig treffe alle egnede nasjonale, bilaterale og multilaterale tiltak for å hindre at noen:

- a) tilskynder eller tvinger et barn til å delta i enhver form for ulovlig seksuell aktivitet,
- b) utnytter barn ved å bruke dem til prostitusjon eller andre ulovlige seksuelle handlinger,
- c) utnytter barn ved å bruke dem i pornografiske opptredener eller i pornografisk materiale.

Jf. Artikkel 36

Partene skal beskytte barnet mot alle andre former for utnyttning som på noen måte kan være til skade for barnets ve og vel.

Spørsmål til kommunene

1. Hvordan sikrer kommunen at det bygges opp god nok kompetanse for å møte alle former for vold og overgrep overfor barn i kommunen?
2. Hvilke planer, rutiner eller systemer har kommunen etablert som kan sikre avdekking av, melding om og faglig bistand til barn som utsettes for vold? Er det system for rullering av disse?
3. Hvordan sikrer kommunen at barna i kommunen vet hvor de kan henvende seg hvis de ønsker å ta opp vold som har rammet dem selv eller noen de kjenner?
4. Hvordan vil kommunen beskrive samarbeidet på dette området med instanser utenfor kommunen?

Fullverdig liv

STEG 5 - Fullverdig liv

Artikkel 23

1. Partene anerkjenner at et barn som er psykisk eller fysisk utviklingshemmet, bør ha et fullverdig og anstendig liv under forhold som sikrer verdighet, fremmer selvstendighet og bidrar til barnets aktive deltakelse i samfunnet.
2. Partene anerkjenner at barn med funksjonshemninger har rett til særlig omsorg og skal, innenfor rammen av de midler som er til rådighet, oppmuntre til og sikre at barn som oppfyller vilkårene og barns omsorgspersoner får den hjelp de har søkt om og som er rimelig i forhold til barnets tilstand og foreldrenes eller andre omsorgspersoners situasjon.
3. Idet det anerkjennes at funksjonshemmede barn har særlige behov, skal hjelp som ytes i samsvar med nr. 2 gis gratis når dette er mulig, samtidig som foreldrenes eller andre omsorgspersoners økonomi tas i betraktning, og hjelpen skal innrettes slik at funksjonshemmede barn har effektiv adgang til og mottar undervisning, opplæring, helsetjenester, rehabiliteringstjenester, forberedelse til arbeidslivet og rekreasjonsmuligheter på en måte som best mulig fremmer barnets sosiale integrering og personlige utvikling, herunder dets kulturelle og åndelige utvikling.
4. I det internasjonale samarbeidsånd skal partene fremme utveksling av egnet informasjon om forebyggende helsearbeid og om medisinsk, psykologisk og fysikalsk behandling av funksjonshemmede barn, herunder spredning av og tilgang til informasjon om rehabiliteringsmetoder, undervisning og yrkesveiledningstjenester, for at partene skal kunne forbedre sin kapasitet og kompetanse og å utvide sine erfaringer på disse områder. I denne sammenheng skal det tas særlig hensyn til utviklingslandenes behov.

Jf. Artikkel 2

1. De stater som er part i denne konvensjon, skal respektere og sikre de rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering av noe slag og uten hensyn til barnets, dets foreldres eller verges rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politiske eller annen oppfatning, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold, funksjonshemming, fødsel eller annen stilling.
2. Partene skal treffe alle egnede tiltak for å sikre at barnet beskyttes mot enhver form for diskriminering eller straff på grunn av sine foreldres, sin verges eller familiemedlemmers stilling, virksomhet, meningsytringer eller tro.

Spørsmål til kommunene

1. Hvilke råd/organer/koordinerende enheter har kommunen etablert for barn og unge som har behov for langvarige og koordinerte tjenester og hvordan sikres at disse barna har effektiv adgang til slike tjenester? Hva viser evt. brukerundersøkelser?
2. I hvilken grad har kommunen tilrettelagt tilbudet slik at barn med funksjonsnedsettelse har tilgang til offentlige bygg, slik at de kan nyttiggjøre seg tilbudene på linje med andre barn.
3. Hvordan arbeider kommunen for å forhindre at barn med funksjonsnedsettelse utsettes for diskriminering i forbindelse med sosial integrering?
4. Hvordan sikrer kommunen at prinsippet om universell utforming innarbeides i kommuneplanarbeidet.

God helse

STEG 6 - God helse

Artikkel 24

1. Partene anerkjenner barnets rett til å nyte godt av den høyest oppnåelige helsestandard og til behandlingstilbud for sykdom og rehabilitering. Partene skal bestrebe seg på å sikre at ingen barn fratras sin rett til adgang til slike helsetjenester.
2. Partene skal arbeide for full gjennomføring av denne rettighet og skal særlig treffe egnede tiltak for å:
  - a) redusere spedbarns- og barnedødelighet,
  - b) sikre at det ytes nødvendig legehjelp og helseomsorg til alle barn, med vekt på utviklingen av primærhelsetjenesten,
  - c) bekjempe sykdom og feilernæring, også innenfor rammen av primærhelsetjenesten, ved bl.a. å anvende allerede tilgjengelig teknologi og gjennom å stille tilstrekkelig næringsrike matvarer og rent drikkevann til rådighet, idet farene og risikoen knyttet til miljøforurensning tas i betraktning,
  - d) sikre egnet helseomsorg for mødre før og etter fødselen,
  - e) sikre at alle grupper i samfunnet, særlig foreldre og barn, er informert om, har tilgang til undervisning om og støttes i bruken av grunnleggende kunnskaper om barns helse og ernæring, fordelene ved amming, hygiene, miljøhygiene og forebygging av ulykker,
  - f) utvikle forebyggende helseomsorg, foreldreveiledning, og undervisning og tjenester innen familieplanlegging.
3. Partene skal treffe alle effektive og egnede tiltak for å avskaffe tradisjonsbunden praksis som er skadelig for barns helse.
4. Partene forplikter seg til å fremme og oppmuntre internasjonalt samarbeid med henblikk på gradvis å virkeliggjøre fullt ut rettighetene anerkjent i denne artikkel. I denne sammenheng skal det tas spesielt hensyn til utviklingslandenes behov.

Spørsmål til kommunene

1. Hvordan sikrer kommunen at alle barn kan leke og ferdes trygt mellom hjem, skole- og fritidsaktiviteter?
2. Hvordan legger kommunen til rette for at alle barn kan være fysisk aktive ut fra sine forutsetninger, både i skole og fritid?
3. Hvordan sikrer kommunen at den har oversikt over de viktigste lokale utfordringene som gjelder barn og unges helse og trivsel?
4. Hvordan ivaretar kommunen barn og unge i rusmiddelplaner og tiltak overfor pårørende eller tiltak overfor barn og unge selv?
5. Hvordan sikrer kommunen at det er fokus på planer og tiltak for å styrke barns psykisk helse?
6. Hvordan sikrer kommunen at barn og unges rett til helsetjenester ivaretas gjennom et godt nok helsestasjons- og skolehelsetjenestetilbud?
7. Hvordan sikrer kommunen et reelt kommunalt tilbud om habilitering og rehabilitering til barn og unge?

God utdanning

STEG 7- God utdanning

Artikkel 28

1. Partene anerkjenner barnets rett til utdanning, og med sikte på å oppnå denne rett gradvis og på grunnlag av like muligheter skal de særlig:
  - a) gjøre grunnutdanningen obligatorisk og gratis tilgjengelig for alle,
  - b) oppmuntre utviklingen av forskjellige former for videregående opplæring, herunder allmennfaglig og yrkesfaglig opplæring, gjøre dem tilgjengelige og oppnåelige for ethvert barn, og treffe egnede tiltak som f.eks. innføring av gratis undervisning og tilbud om økonomisk støtte ved behov,
  - c) med alle egnede midler gjøre høyere utdanning tilgjengelig for alle på grunnlag av den enkeltes evner,
  - d) gjøre informasjon og veiledning om undervisning og fagopplæring tilgjengelig og oppnåelig for alle barn,
  - e) treffe tiltak for å oppmuntre til regelmessig skolegang og for å redusere antallet av dem som ikke fullfører skolegangen.
2. Partene skal treffe alle egnede tiltak for å sikre at skolens disiplin utøves på en måte som er forenlig med barnets menneskeverd og i samsvar med denne konvensjon.
3. Partene skal fremme og oppmuntre internasjonalt samarbeid om forhold som angår utdanning, særlig med henblikk på å bidra til å avskaffe uvitenhet og analfabetisme over hele verden og å lette tilgangen til vitenskapelig og teknologisk kunnskap og moderne undervisningsmetoder. I denne sammenheng skal det tas særlig hensyn til utviklingslandenes behov.

Artikkel 29

1. Partene er enige om at barnets utdanning skal ta sikte på:
  - a) å utvikle barnets personlighet, talenter og psykiske og fysiske evner så langt det er mulig,
  - b) å utvikle respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter og for prinsippene nedfelt i De forente nasjoners pakt,
  - c) å utvikle respekt for barnets foreldre, dets egen kulturelle identitet, språk og verdier, for de nasjonale verdier i det land barnet bor, landet hvor han eller hun eventuelt kommer fra og for kulturer som er forskjellige fra barnets egen kultur,
  - d) å forberede barnet til et ansvarlig liv i et fritt samfunn i en ånd av forståelse, fred, toleranse, likestilling mellom kjønnene og vennskap mellom alle folkeslag, etniske, nasjonale og religiøse grupper og personer som tilhører urbefolkningen,
  - e) å fremme respekten for det naturlige miljø.

Spørsmål til kommunene

1. Hvordan sikrer kommunen – gjennom et tverrfaglig samarbeid, at barn som pedagogisk eller sosialt har behov for ekstra oppfølging i barnehage og skole, får slik oppfølging?
2. I hvilken grad har kommunen rutiner eller kompetanse på å kartlegge risikobarn i barnehage og skole og treffe tiltak overfor denne gruppen?
3. Hvordan sikrer kommunen, som skole- og barnehagemyndighet, tiltak for å styrke det psykososiale arbeidsmiljøet/forebygge mobbing blant barna både i skole, barnehage og i barnas fritid, evt. i samarbeid med frivillig sektor?
4. Hvordan sikrer kommunen kompetanseutvikling og tverrfaglig samarbeid rundt barnehage- og skolebarnas psykiske helse?
5. Hvordan sikrer kommunen at det er oppdaterte beredskapsplaner i hver enkelt skole og barnehage, og at disse henger sammen med kommunens overordnede kriseplan?
6. Hvilken praksis og utviklingsmål har kommunen for samarbeidet mellom hjem og barnehage/skole?
7. Hvilke planer og tiltak har kommunen, i skolesystemet eller tverretattlig, utarbeidet for å forebygge frafall i den videregående skole? Hvordan virker disse?
8. Hvilken oversikt har kommunen over antall og bakgrunn for de barna som kommer fra andre religiøse, språklige og etniske minoriteter i kommunen, herunder samiske barn?
9. Hvordan sikrer kommunen at disse barna får bruke sitt språk og utøve sin kultur i barnehage, skole og fritidsaktiviteter, ev. i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, Inn På Tunet mv.?
10. I hvilken grad er barnehager, skoler eller kommunens kulturskole et reelt tilbud som kan fange opp barnas ønsker om å delta i kulturell og kunstnerisk virksomhet?
11. Hvordan sikrer kommunen at man ved planer og tilrettelegging, stimulerer til bruk av lokaler eller områder for lek og kulturell utfoldelse, evt. i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, herunder idretten?

God utdanning

2. Ingen del av denne artikkel eller artikkel 28 skal fortolkes slik at det gripes inn i personers og organisasjoners frihet til å opprette og lede utdanningsinstitusjoner, under forutsetning av at prinsippene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel overholdes, og at den undervisningen som blir gitt i slike institusjoner er i samsvar med de minimumskrav vedkommende stat eventuelt har fastsatt.

Artikkel 30

I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk.

Artikkel 31

1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.
2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

FNs KONVENSJON OM BARNETS RETTIGHETER

1 ALDER 18 ÅR Alle under 18 år er barn, uansett like en deligere alder er forklemt av staten.

2 INGEN DISKRIMINERING Konvensjonen rettigheter gjelder for alle barn uten forskjellsbehandling og uten hensyn til barnets og dets foreldres ras, farge, kjønn, språk, religion, opprinnelse, hendok, funksjonsberemming eller oppfatning. Staten skal sørge for at ingen diskrimineres.

3 TIL BARNETS BESTE Ved alle handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Staten skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvar for omsorgen eller beskyttelsen av barn, har den nødvendige som er forsvar, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personales ansatt og kvalifikasjoner samt kvalifisert utstyr.

4 STATENS ANSVAR Den er statens ansvar å sørge for barnets rettigheter ut i fra.

5 FORELDREANSVARET Staten skal respektere de samfunnet og politisk foreldres og andre foreldre har for å gi barnet veiledning og støtte slik at barnet skal kunne utøve konvensjonens rettigheter.

6 RETT TIL LIV Staten plikter å sørge for at barn overlever og bli utviklet ut.

7 NAVN OG STATSBORGERSKAP Barnet har utvalgte navn og fødsel, rett til navn og nasjonalitet, og til å ha et navn og fødsel til sine foreldre og til omsorg av dem.

8 IDENTITET Staten skal respektere barnets rett til å ha et navn, et etternavn, et etternavn, nasjonalitet, ras og familieforhold. Deres om barn uttrykkelig ikke kan bli berørt skal staten ha til god med gjennomføring.

9 HOLDS FAMILIEN SAMMEN Barnet skal ikke adskilles fra sine foreldre med mindre det er nødvendig av hensyn til barnets beste.

10 GJENFORSKE FAMILIEN Særlige om familieforsøk eller landsgrænser skal behandles på en positiv, human og saklig måte. Barnet har rett til regelmessig kontakt med begge foreldre.

11 ULOVLIG BORTFØRING OG TILBAKEHOLD Staten skal bekjempe at barn blir tatt ulovlig ut av et land eller hindret fra å vende tilbake, og skal innføre prosedyrer med andre land for å bli til dem.

12 Å SI SIN MENING OG BLI HØRT Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører dem og barnets mening skal tillegges vekt.

13 GÅ OG GI INFORMASJON Barnet har rett til yttringsfrihet, til å søke, motta og sende informasjon og uttrykke av alle slag og på alle måter.

14 TANKE-, SAMVITTHETS- OG RELIGJONSFRIBET Barnet har rett til tankesammenheng og religionstoleranse. Staten skal respektere foreldres rett og plikt til å opplyse barnet om dens rettigheter i alle spørsmål.

15 ORGANISASJONSFRIBET Barnet har rett til organisasjons- og foreningsfrihet.

16 RETT TIL PRIVATLIV Barnet skal ikke utsettes for vildding eller ulovlig innblanding i sin privatliv, i familien, i hjemmet eller i korrespondansen sin. Det skal beskyttes mot ulovlig angrep mot seg og andre.

17 MASSEMEDIA Staten skal sikre barn adgang til informasjon fra et mangfold av nasjonale og internasjonale kilder. Staten skal oppmuntre massemedia og foreleggere til å gi informasjon som skaper forståelse, fremmer sosiale ferdigheter og velvære, til å legge eget barnestoff, og til å motstå barn. Staten skal beskytte barn mot skadelig informasjon.

18 FORELDREANSVARET Ingen foreldre har et hovedansvar for barnets omsorg og utvikling over hva som er best for barnet. Staten skal gi støtte og sikre utvikling av institusjoner, tjenester og stoff for omsorg for barn, i tillegg til rett til å utøve foreldrende foreldre.

19 BESKYTTELSE MOT MISBRUK Staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk misbruk, forsettlig eller utrykkelig fra foreldre og andre omsorgspersoner.

20 BARN UTEN OMSORG FRA FAMILIEN Barn som er uten familiefølelse, har særlig rett til beskyttelse og omsorg, for eksempel ved plassering i foster hjem, eller om nødvendig ved egen institusjon eller ved adopsjon.

21 ADOPSJON Nasjonal og internasjonale adopsjon skal bare finne sted i uttrykkelig med barnets og annet vakkert som myndighetenes. Adopsjon utøvende skal sikre rettigheter i uttrykkelig økonomisk for sikkerhet, og barn beskyttes som et uttrykk for omsorgstiltak i barnets oppvekstområde.

22 FLYKTNINGSBARN Barn som søker flyktningssaker eller som annen som flyktninger, skal bli behandlet beskyttet og humanitært hjelp. Staten skal samarbeide med internasjonale organisasjoner hjelpe et barn som er uttrykk til å bli gjennomført med sine foreldre.

23 FUNKSJONSGRIMME BARN Fysisk og psykisk funksjonshemmede barn har rett til å leve et fullverdig og anstendig liv under forhold som ikke er deres evigheter, fremme selvstille, og lære barnet aktive deltagelse i samfunnet. Et funksjonshemmede barn har rett til uttrykkelig omsorg. Barnet skal bli undervisning, opplæring, helsehjelp, rehabiliteringsprogram, forberedelse til arbeidslivet og rekreasjonsaktiviteter for å oppnå best mulig utnyttelse og individuell utvikling. Staten skal samarbeide med andre land om dette, og til spesielle behov til utviklingslandene behov.

24 HELSE Barnet har rett til å bli den beste mulige medisinske behandling og hjelp til å komme seg etter sykdom. Staten skal arbeide for å redusere spedtårn- og barnedødelighet, sikre at alle barn bli nødvendig beskyttet, gi god helsemessig omsorg til mat, vann, ledelse, bekjempe sykdom og gi opplæring og utdanning om helse og, riktig ernæring. Staten skal også utvikle helseberedte tjenester, samarbeide med andre land og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

25 BARN UNDER OFFENTLIG OMSORG Barn plassert i omsorgstiltak utenfor familiefølelse har rett til periodisk vurdering av behandlingen og oppholder det.

26 SOSIALTJENESTER Staten skal sikre at barnet bli den beste hjelpen og den økonomiske støtte det har bruk på eller landet lov.

27 LEVESTANDARD Barnet har rett til et levestandard som er tilfredsstillende på alle områder. Foreldrene, eller andre som har ansvar for barnet, har det grunnleggende ansvaret for å sikre de nødvendige som er nødvendige for barnets utvikling. Staten har plikt til å sørge for foreldre.

28 UTDANNING Barnet har rett til utdanning. Staten skal gjøre grunnopplæring obligatorisk og gratis eller tilgjengelig for alle barn, og tilrettelagt for å sikre tilgang til utdanning, og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov. Staten skal sikre at alle barn har tilgang til utdanning, og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

29 MÅLET MED UTDANNING Utdanningen skal fremme utvikling av barnets personlighet, og økende og praktiske ferdigheter. Den skal skape respekt for menneskelig verdighet og å erobre holdninger om fred, toleranse, og vennskap mellom folk. Utdanningen skal skape respekt for rasene, og for barnets egen og andres kultur.

30 MINDRITETER OG URFOLK Barn som tilhører en minoritet eller urbefolkningen, har rett til sammen med andre i sin gruppe, å leve i fred med sin kultur, religion og eget språk.

31 LEK OG FRITID Barnet har rett til helse, fritid og lek, og til å delta i barns og kultur.

32 BARNARBEID Staten har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttelse i arbeid, og mot å utøve arbeid som kan svekke utdannings- eller utviklingsmuligheter.

33 NARKOTIKA Barnet har rett til å bli beskyttet mot ulovlig bruk, utnyttelse og produksjon av narkotiske stoffer.

34 SEKSUELL UTNYTTING Staten har rett til beskyttelse mot alle former for seksuell utnyttelse og misbruk. For å være barn mot slik utnyttelse skal staten sørge i verk alle nødvendige tiltak, nasjonal og internasjonalt.

35 BORTFØRING, PROSTITUSJON OG SALG Staten har plikt til å gjennomføre nasjonale og internasjonale tiltak for å hindre kidnaping, bortføring eller salg av barn til arbeid i formid og i annen form.

36 ANNET UTNYTTING Staten har plikt til å beskytte barnet mot alle former for utnyttelse som på noen måte kan være skadelig for barnets ve og vel.

37 FENGSEL, DØDSSTRAFF OG TORTUR Barn skal ikke utsettes for straff eller annen uansettaktig eller nedverdiggende behandling eller straff. Dødsstraff eller fengsel på livstid uten mulighet for løslatelse er ikke tillatt for barnet. Barnet skal uttrykkelig beskyttet fra tortur, og barn som er i fengsel, skal holdes adskilt fra voksne, og ikke bli mistenkt ansvar å være barn for barnet. Fengsel skal bare benyttes som en siste utvei og for et kortere mulig tidvare. Pålegg og fengsel skal ikke på lovlig måte, og barnet har rett til juridisk og annen rettslig bistand og til å bli en rask og effektivt overprøvet av sin sak.

38 BARN I KRIG Staten skal sørge i verk tiltak for å hindre at barn som ikke er fylt 15 år tar direkte del i krigføring.

39 REHABILITERING OG REINTEGRERING Staten er forpliktet til å bistå eller hjelpe til med rehabilitering og sosial reintegrering av barn som er offer for kidnap, utnyttelse, forsettlig eller utrykkelig eller annen uansettaktig eller nedverdiggende behandling eller straff.

40 BEHANDLING I SAKER OM STRAFF Barn som er anklaget eller dømt for straffbare handlinger har rett til en behandling som fremmer dens helse og verdighet og vern og sikre dens respekt for menneskelighetens. Målet er at barnet på sin egen konstruktive rolle i samfunnet. Staten skal fastsette en konstruktiv behandling. Det skal være mulighet til å bli prøvet ut i utvalgte av en høyere myndighet eller domstol. Staten skal bli godt bistand av alle hvis barnet ikke skal bli straffet sine spådom som blir brutt.

41 NÅR ANDRE LOVER ER BEDRE Hvis annen nasjonal lovgivning eller folketroen ikke barnet bedre enn med denne konvensjonen, gjelder disse lovene, og ikke konvensjonen.

42 KJENNSKAP TIL KONVENSJONEN Staten er forpliktet til å gjøre konvensjonens innhold kjent for barn og voksne.

Denne konvensjonen ble vedtatt av FN 1989 og trådte inn i kraft 1990. Den gjelder for alle land som har ratifisert eller akseptert den. Den er tilgjengelig på www.unhcr.org/refugees/pdf/47549023.pdf

